

2.5. Пізнавальний потенціал міждисциплінарних соціологічних досліджень в умовах глобалізації

Желтобородов О.М.
reskator2132@gmail.com

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних наук
Харківської Державної академії фізичної культури
м. Харків, Україна

СУБ'ЄКТИВНИЙ ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ЯК ОСМИСЛЕННЯ ПОДІЙ ПОЗА ЧАСОМ

Історичний час у вигляді особливого способу переживання людиною свого існування в історії є інваріантною характеристикою історичної свідомості в цілому. В інтерпретації природи історичної свідомості та історичного часу існують уявлення про порушення континуальності історичного процесу як то «кінець історії», але не світу, вихід в простір «поза часом», різкий «розрив» з минулим, повернення в минуле. Суб'єктивний історичний досвід базується не тільки на документах і листах, а й інших елементах культури та повсякденного життя, на інтересі до ментальності, до історичної свідомості людини тієї чи іншої епохи, зростання ролі дослідження мови та ін. [2]. Німецький історик і теоретик культури Йорн Рюзен в роботі «Нові шляхи історичного мислення» зазначає, що історична свідомість – «це сукупність ментальних (емоційних та когнітивних, естетичних, моральних, несвідомих і свідомих) операцій, через які досвід часу в медіумі пам'яті перетворюється в орієнтування життєвої практики» [4,81-82]. Тобто, як людина переживає, осмислює та реагує на минуле і таким чином це минуле вбудовується в сучасність і майбутнє.

Суб'єктивний історичний досвід оформляється наративом у розповідь історика про історичні події. Йорн Рюзен вважає, що «результат проінтерпретованого тимчасового досвіду, отриманий через формування змісту історичною свідомістю, має окрему форму, форму, яку, якщо розглядати її як розумову, можна назвати «логікою»... історії» [4, 87]. Наратив є інтерпретація

людиною свого тимчасового досвіду, своєї проєкції в сьогодення і майбутнє через минуле. У рамках наративізму особливим чином трактується сама історична подія: вона виникає не стільки в результаті будь-яких історичних процесів, а саме в результаті їх інтерпретації та розповіді істориком. В даному випадку, для історичної розповіді критично важливим є звернення до мови, тому що від неї у величезній мірі залежить ця розповідь. Історик, в силу неможливості емпіричної перевірки фактів, не може пізнати історію-як-реальність, а лише історію-як-думку, що є тільки імітацію реальності. Завдання історика полягає не в описі бачення історії, не у фіксації фактів, а в їх поясненні і зведенні в певний наратив, в його інтерпретації. Наратив історика може бути не тільки критерієм відбору фактів, а й способом пояснення взаємозв'язку цих фактів, розповіддю у якій історик намагається відновити кожен подію поза часом. Репрезентація минулого входить в завдання історичних наративів, які виступають пропозиціями бачення минулого з певної точки зору, пропозиціями того, як можна організувати історичне знання.

Суб'єктивний історичний досвід не може обмежитися тільки критерієм істини оскільки про одиничне твердження можна говорити істинно воно або помилково, а про певні світоглядні позиції історика це не можливо, а тому включаються поняття естетичної цінності. Історія ментальності, історії повсякденності та мікроісторії, є, по суті, історією суб'єктивного історичного досвіду. У повсякденній свідомості відбувається формування минулого в теперішньому, яке насичене особистими спогадами та відчуттями, завдяки яким людина стає причетною до минулого. Історичний час вимірюється дистанцією, яка з'являється між сферою досвіду, з одного боку, та горизонтами очікувань, з іншого боку; він створюється напругою, що виникає між ними. Як зазначає Козеллек «Тут мова йде про те, що протягом цих століть історія занурювалася у час, і в кінці спостерігається неймовірний тип прискорення потоку часу, який характеризує нашу сучасність» [3, 25].

Ідеї відкритості майбутньому створюють стан, що характеризується асиметрією між накопиченим досвідом і очікуваннями, орієнтованими на

майбутнє, зростає відмінність між минулим і майбутнім, а теперішнє в результаті сприймається як розрив у історичній пам'яті [1]. Кожне теперішнє обумовлено присутністю свого безпосереднього минулого. Популярність історичних музеїв зростає саме тому, що вони перестали консервувати історію, а почали формувати «ефект присутності», виставляючи історію на огляд. Чим більше пізнається минуле і відбувається його реконструкція, тим більше воно оживає в теперішньому. Причому минуле не виступає у вигляді певної ідентичності, а зв'язок виявляється значно глибшим. Таким чином, у суб'єктивному історичному досвіді відбувається відмова від послідовності, від переходів попередньої епохи до нової, а різні часи рівноправно співіснують, зв'язок з минулим і з майбутнім представляється хоча і організованим, але ледь вловимим. Суб'єктивний історичний досвід осмислення подій поза часом у сучасній свідомості може хаотично змішуватися, з'єднуватися і роз'єднуватися, як таке, що не має одного стрижня у вигляді Всесвітньої історії. Історичний процес у свідомості багатьох людей подібний картині, що має безліч сюжетів, він рухливий, сприйнятливий до змін, у якому епохи, особистості, характери змішуються один з одним та з теперішнім в абсолютно довільному порядку.

Використана література:

1. Желтобородов А.Н. Историческая память и актуализация идентичности / Интеллектуальная культура Беларуси: проблемы интерпретации философского наследия и современные задачи гуманитарного знания. Материалы Шестой междунар. науч. конф. (17–18 ноября 2022 г., г. Минск). В 2 т. Т. 1 / Ин-т философии НАН Беларуси ; редкол. А. А. Лазаревич (пред.) [и др.]. Минск : Четыре четверти, 2022. С.123-126.
2. Желтобородов А.Н. Социальная память: культурная самобытность и культурная экспансия/Интеллектуальная культура Беларуси: духовно-нравственные традиции и тенденции инновационного развития: материалы Пятой междунар. науч. конф. (19–20 ноября 2020 г., г. Минск). В 3 т. Т. 3 / Ин-т философии НАН Беларуси ; редкол. А. А. Лазаревич (пред.) [и др.]. Минск : Четыре четверти, 2020. С.119-122.

3. Козеллек Р. Минуте Майбутнє. Про семантику історичного часу / Пер. з нім. – К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. 380 с.

4. Рюзен Й. Нові шляхи історичного мислення / Пер. с нем. В. Кам'янець.- Львів : Літопис, 2010. 358 с.

Onishchuk I.I.

ilyaonichuk05@gmail.com

second-year student

specialty «Software Engineering»

KNEU Kyiv College of Information Systems and Technologies

Kyiv, Ukraine

Flyashnikova A.B.

alla@i.ua

Candidate of Sociological Sciences, Associate Professor

Faculty of Personnel Management, Sociology and Psychology

KNEU named after Vadym Hetman

Kyiv, Ukraine

THE ROLE OF ONLINE DEBATES IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF STUDENTS IN HIGHER EDUCATION

Online debates have become increasingly popular in higher education as a tool for developing professional competencies. The ability to effectively communicate and argue ideas is essential in many professions, and online debates provide a platform for students to practice these skills. Moreover, the COVID-19 pandemic has forced many institutions to rapidly shift to online learning, including online debates. As a result, there is a need for further exploration of the implications of using online debates in a remote learning environment. This includes the impact of technology on online debates and how this may affect the development of competencies, as well as the potential for online debates to address issues related to isolation and disconnection in remote learning environments. This issue requires detailed scientific